

SENIORALNY POZNAŃ

MIESIĘCZNIK
DLA SENIOREK
I SENIORÓW
WRZESIEŃ 2020

www.poznan.pl

ISSN 2658-1272

TYTKA
SENIORA

wewnątrz numeru

www.centrumis.pl

nr 9(9) 2020

Serwis miejski
m.poznan.pl

Pandemia nadal trwa

W ostatnich tygodniach w naszym kraju nastąpił wzrost zakażeń koronawirusem. Warto zatem przypomnieć o podstawowych zasadach profilaktyki, aby uniknąć zakażenia wirusem, który szczególnie niebezpieczny jest dla osób starszych.

Koronawirus SARS-Cov-2 wywołuje chorobę o nazwie COVID-19. Choroba najczęściej objawia się gorączką, kaszlem, dusznościami, bólami mięśni, zmęczeniem. Wirus przenosi się drogą kropelkową. Ciężki przebieg choroby obserwuje się u ok. 15–20% osób. Do zgonów dochodzi u 2–3% osób chorych. Najbardziej narażone na rozwinięcie ciężkiej postaci choroby i zgon są osoby starsze, z obniżoną odpornością, którym towarzyszą inne choroby, w szczególności przewlekłe. Duże skupiska ludzi to środowisko sprzyjające rozprzestrzenianiu się koronawirusa i innych wirusów przenoszonych drogą kropelkową. Jeżeli to możliwe, należy ograniczyć przebywanie w miejscach publicznych i poprosić bliskich o pomoc w codziennych czynnościach, takich jak zakupy, zaopatrzenie w leki, załatwianie spraw urzędowych i pocztowych. Należy pamiętać o częstym myciu rąk wodą z mydłem, a jeśli nie ma takiej możliwości – dezynfekować je płynami/żelami na bazie alkoholu (min. 60%). Istnieje ryzyko przeniesienia wirusa z zanieczyszczonych powierzchni na ręce. Dlatego częste mycie rąk zmniejsza ryzyko zakażenia. Dłonie dotykają wielu powierzchni, które mogą być zanieczyszczone wirusem. Dotknięcie oczu, nosa lub ust zanieczyszczonymi rękami

może spowodować przeniesienie wirusa z powierzchni na siebie. Powierzchnie dotykowe, w tym biurka, lamy i stoły, klamki, włączniki światła, poręcze, muszą być regularnie przecierane z użyciem wody i detergentu lub środka dezynfekcyjnego. Wszystkie miejsca, z których często korzystają domownicy, powinny być starannie dezynfekowane. Na powierzchni telefonów komórkowych bardzo łatwo gromadzą się chorobotwórcze drobnoustroje. Dlatego ważna jest regularna dezynfekcja swojego telefonu (np. wilgotnymi chusteczkami nasączonymi środkiem dezynfekującym). Nie powinno się też kłaść go na stole czy korzystać z niego podczas spożywania posiłków. Zasłanianie ust i nosa (np. maseczką, chustą, szalikiem) jest obowiązkowe w przestrzeni zamkniętej, np. w komunikacji publicznej, sklepach, w kinie i teatrze, w kościele czy w urzędzie. Na świeżym powietrzu należy zasłaniać usta i nos, gdy nie ma możliwości zachowania minimalnej 1,5-metrowej odległości z innymi osobami. Na odporność duży wpływ ma odżywianie – zrównoważona dieta, unikanie wysoko przetworzonej żywności, codzienne jedzenie minimum 5 porcji warzyw i owoców, nawadnianie organizmu (pić codziennie ok. 2 litrów płynów,

FOT. MIASTO POZNAŃ

Maseczki zmniejszają ryzyko zakażenia koronawirusem

najlepiej wody). Nie ma potrzeby robienia zapasów żywności. Ważne i wiarygodne informacje oraz kontakty można znaleźć na stronie rządowej: gov.pl/koronawirus czy na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego: gis.gov.pl. Działa także specjalna strona Miasta Poznania: poznan.pl/koronawirus.

oprac. Mateusz Malinowski

Jak zapobiegać zakażeniu koronawirusem:

- często myj ręce
- unikaj dotykania oczu, nosa i ust
- regularnie myj lub dezynfekuj powierzchnie dotykowe
- regularnie dezynfekuj swój telefon
- zachowaj bezpieczną odległość od rozmówcy
- stosuj zasady ochrony podczas kichania i kaszlu
- odżywiaj się zdrowo i pamiętaj o nawodnieniu organizmu
- korzystaj ze sprawdzonych źródeł wiedzy o koronawirusie

Zabezpieczenie dla seniorów

Jak zabezpieczyć interesy seniorów w przypadku zaburzeń umysłowych? Notariusze sygnalizują potrzebę wprowadzenia przepisów o pełnomocnictwie opiekuńczym.

Dzięki takiemu rozwiązaniu byłaby możliwość wskazania specjalnego pełnomocnika jako osoby wybranej przez seniora, która zatroszczy się o jego zdrowie i majątek w przypadku zaburzeń umysłowych, obniżenia sprawności umysłu czy ośpienia.

Coraz więcej seniorów nie jest w stanie samodzielnie zatroszczyć się o swoje codzienne życiowe sprawy i majątek. A pamiętać należy, że osób w wieku emerytalnym jest w Polsce prawie 6 milionów. Zwiększa się także liczba samotnych osób, bez rodziny bądź będących w trudnych relacjach, bywa też tak, że najbliżsi mieszkają w innych miastach czy za granicą.

Coraz częściej też do notariuszy zwracają się zarówno osoby starsze, jak i dzieci seniorów z pytaniami o prawne uregulowanie sytuacji mamy, która cierpi na chorobę Alzheimera, czy ojca z postępującą

demencją, a także w zakresie dalszego zarządzania majątkiem lub podejmowania decyzji leczniczych i medycznych. – Do kancelarii zgłosiła się także seniorka, która chciała się dowiedzieć, jak zabezpieczyć swoje oczekiwania w zakresie sposobu postępowania medycznego na wypadek stałej utraty sprawności umysłu czy znalezienia się w stanie długotrwałej śpiączki – informuje notariusz Sławomir Łakomy, członek Rady Izby Notarialnej w Poznaniu.

O konieczności uregulowania prawa do wskazywania osoby, która miałaby stać się opiekunem na wypadek niedołęstwa fizycznego lub umysłowego, czyli utraty faktycznej możliwości pokierowania swoim postępowaniem, mówi się w Polsce od wielu lat. – Do dziś nie wprowadzono możliwości wyboru kogoś, kto zajmie się daną osobą w sytuacji, gdy straci ona możliwość sa-

modzielnego decydowania o swym losie ze względu na stan umysłu – mówi Sławomir Łakomy. I dodaje, że wprowadzenie do polskiego systemu prawnego pełnomocnictwa opiekuńczego, podobnie jak to jest w Niemczech, zapewniłoby lepszą ochronę praw jednostki, a także dawałoby jej samodzielność i suwerenność decydowania o ważnych sprawach osobistych.

– Obecne przepisy nie dają możliwości wybrania przez sprawną psychicznie dorosłą osobę konkretnego zaufanego opiekuna, który będzie upoważniony do dokonywania określonych działań o charakterze osobistym i majątkowym, gdyby mocodawca doznał w przyszłości zaburzeń psychicznych. O tym decyduje sąd, biorąc najczęściej pod uwagę sugestie rodziny, lecz nie osoby z zaburzeniami, bo ta nie jest już w stanie dokonać rozstrzygnięcia – podkreśla dr Andrzej Rataj, prezes Rady Izby Notarialnej w Poznaniu. Najczęściej sąd wskazuje osobę z rodziny. Co jednak w sytuacji, gdy senior nie ma dobrych relacji z rodziną, nie ma bliskiej rodziny albo najbliżsi mieszkają w innym mieście bądź kraju? Starzejące się społeczeństwo potrzebuje narzę-

FOT. SENIORALNY POZNAŃ

dzi, za pomocą których będzie mogło samo decydować o swoich sprawach osobistych i majątkowych. Udzielenie pełnomocnictwa opiekuńczego powinno zastępować ustanowienie przez sąd opiekuna, na którego wybór senior z zaburzeniami umysłowymi nie ma już wpływu. – Proponowane rozwiązanie jest praktyczne i stosowane od

wielu lat w Niemczech. Notariusz ma tam obowiązek zagwarantowania właściwej ochrony interesów mocodawcy, a forma czynności, którą należałoby wprowadzić, to akt notarialny – mówi Michał Wiczorek, rzecznik Rady Izby Notarialnej w Poznaniu.

oprac. na podstawie informacji Izby Notarialnej w Poznaniu

Mieszkanie dla wnuczka – notariusze radzą

Notariusze informują o coraz większej liczbie umów przekazania mieszkania przez seniora w zamian za opiekę. Jednak wielu seniorów obawia się często negatywnych konsekwencji takiej decyzji, w tym wyrzucenia z lokalu przez niewdzięcznego obdarowanego. Zabezpieczeniem może tu być zastrzeżenie w umowie darowizny służebności mieszkania lub użytkowania na rzecz darczyńcy. Seniorzy z jednej strony chcą za swojego życia uregulować sprawy majątkowe, by uniknąć później sporów między spadkobiercami, z drugiej strony chcieliby zabezpieczyć swoje prawa do majątku, na który ciężko przez całe życie pracowali.

Przekazanie mieszkania dzieciom, wnukom czy osobom niespokrewnionym nie jest takie proste. Zgodnie z polskim prawem może to nastąpić albo z chwilą śmierci – na

podstawie przepisów ustawowych lub postanowień testamentu, albo jeszcze za życia – w formie umowy darowizny lub umowy o dożywocie. Senior przestaje wtedy być właścicielem swojego mieszkania. Cofnięcie darowizny może nastąpić w wyjątkowej sytuacji, gdy obdarowany dopuści się wobec seniora rażącej niewdzięczności.

Na podstawie takiej umowy własność mieszkania albo domu przechodzi na wybranego nabywcę (na przykład syna lub wnuka), z tym że dotychczasowi właściciele zachowują prawo do mieszkania w przekazanej nieruchomości do końca życia, a nawet mają możliwość wynajmowania i czerpania środków na życie z otrzymywanego czynszu. Takie prawa (służebności i użytkowania) można zastrzec sobie także w umowie o dożywocie. Na jej podstawie nabywca ma obowiązek opieki nad seniorem do końca ży-

cia, a nawet przyjęcia go jako swojego domownika. Warto pamiętać, że prawo służebności czy użytkowania ustanowione na rzecz najbliższej rodziny jest zwolnione z podatku. Co jednak ma zrobić senior, który nie chce pozbywać się swojego majątku przed śmiercią? W takiej sytuacji pozostaje po prostu zwykłe dziedziczenie. W wielu przypadkach można zdać się na rozstrzygnięcia ustawowe, zwłaszcza gdy relacje rodzinne nie są skomplikowane. Kodeks cywilny reguluje szczegółowo kolejność dziedziczenia i przypadające spadkobiercom udziały. Zawsze jednak warto zasięgnąć informacji, która u notariusza jest bezpłatna, jeśli udzielana jest w związku z zamierzoną transakcją notarialną.

– Nie zawsze porządek dziedziczenia proponowany przez prawo nam odpowiada. Wtedy konieczne będzie sporządzenie testamentu. Testament nie daje jednak gwarancji,

że spadkodawca, czyli osoba sporządzająca testament, nie zmieni go w ostatniej chwili – mówi notariusz Maciej Celichowski.

Dziś często bywa tak, że senior mieszka razem z dalszym krewnym czy osobami zaprzyjaźnionymi, które opiekując się nim, oczekują w przyszłości jego mieszkania lub domu. Ludzkie poczucie wdzięczności nakazuje wynagrodzić osobiste troski i starania takiej osoby. W takiej sytuacji najlepszym rozwiązaniem byłoby zawarcie umowy o dożywocie, która sformalizuje faktyczny układ między seniorem a jego opiekunem.

Rozwiązanie to opiera się na prostym układzie: właściciel nieruchomości przekazuje ją nabywcy, a nabywca ma obowiązek opiekować się seniorem do końca życia w zakresie wskazanym w umowie, a nawet sprawić dożywotnikowi własnym kosztem pogrzeb. Wiele osób wybiera w takiej sytuacji umowę darowizny mieszkania z zastrzeżeniem prawa mieszkania w nim do śmierci na podstawie służebności mieszkania lub użytkowania, z uwagi na koszty podatkowe umowy dożywocia.

oprac. na podstawie informacji Izby Notarialnej w Poznaniu

dr Andrzej Rataj, prezes Rady Izby Notarialnej w Poznaniu: – Obecne przepisy pozwalają na działania dyscyplinujące nieuczciwych nabywców, lecz niestety wielu seniorów o tym nic nie wie. Dlatego też notariusze rozwijają działalność edukacyjną wśród seniorów.

Selektywna zbiórka odpadów

Od 1 września 2020 roku selektywna zbiórka odpadów będzie obowiązkowa dla każdego mieszkańca Poznania. Jest to pokłosie zmian, które jeszcze w ubiegłym roku zostały uchwalone przez Sejm, czyli nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Tym, którzy segregują, przypomnamy, a tym niesegregującym wyjaśniamy, że na terenie Związku Międzygminnego Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej, czyli także w Poznaniu, selektywna zbiórka odpadów odbywa się z podziałem na pięć frakcji, tj.: papier, metale i tworzywa sztuczne, szkło, bioodpady oraz odpady zmieszane (resztkowe).

Do niebieskiego pojemnika lub worka trafia m.in. papier, kartony, ulotki, gazety, katalogi, a także zeszyty, książki czy papierowe torby. Ważne, by odpady nie były mokre, zabrudzone lub zatłuszczone, dlatego nie wrzucamy tam zużytych chusteczek, papieru po maśle, papierowych ręczników oraz paragonów.

Pojemnik lub worek na metale i tworzywa sztuczne ma kolor żółty. Wrzucamy do niego: zgniecione i zakręcone butelki po napojach,

puszki, kapsle, zakrętki od słoików, opakowania po środkach czystości, dezodorantach i aerozolu oraz czysty styropian, kartony po mleku i sokach, folię aluminiową. Nie wrzucamy tam zużytego sprzętu elektronicznego i AGD, blistrów po lekach i artykułów medycznych, baterii i akumulatorów. Nie wrzucamy tam również części samochodowych, opakowań po olejach silnikowych lub puszek po farbach i lakierach.

Do zielonego pojemnika lub worka wyrzucamy opakowania szklane, tj. szklane butelki i słoiki po napojach oraz żywności, ale także opakowania po kosmetykach (tylko części szklane). Nie wrzucamy tam porcelany, fajansu, szkła okularowego, żaroodpornego i luster, a także szyb okiennych i zbrojonych, reflektorów, żarówek oraz zniczy z woskiem.

Co powinno trafiać do czarnych pojemników na odpady zmieszane?

Pieluchy jednorazowe, artykuły higieniczne, ceramika, lustra, worki z odkurzacza, a także zatłuszczony papier po maśle, niedopałki papierosów, kości oraz odpadki od ryb i mięsa. Myli się jednak ten, kto uważa, że czarny pojemnik jest na wszystkie pozostałe odpady. Nie wrzucamy do niego np. gruzu, farb i rozpuszczalników, świetlówek i żarówek energooszczędnych, baterii czy akumulatorów.

Co jeszcze warto wiedzieć? Po pierwsze, przed wrzuceniem należy zgnieść odpady opakowaniowe (np. kartony po soku, butelki PET). Pamiętajmy także, że nie musimy myć opakowań, wystarczy opróżnić je z zawartości. Bioodpady należy zbierać w workach papierowych lub biodegradowalnych i kompostowalnych. Foliówkom w brązowych pojemnikach mówimy stanowcze nie! Co z pozostałymi odpadami? Rozwiązań jest kilka. Odpady wystaw-

Od 1 września 2020 roku selektywna zbiórka odpadów obowiązkowa dla każdego mieszkańca

kowe (dawniej problemowe) możemy bezpłatnie oddać do PSZOK (Gratowisko) albo, w zależności od zabudowy (jedno- czy wielorodzinna), wystawić przed nieruchomością lub w miejscu gromadzenia odpadów (MGO). Odpady, które ze względu na swój rozmiar, wagę lub właściwości nie mogą być umieszczane w pojemnikach, odbierają, na określonych przez siebie zasadach, także inne podmioty uprawnione. Z kolei w przypadku zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z naszych gospodarstw domowych możliwości jest

jeszcze więcej. Takie odpady możemy przekazać m.in. do wyspecjalizowanych punktów, a także do PSZOK lub MPSZOK (zwanego Gratowozem). Ponadto przy zakupie sprzętu możemy bezpłatnie oddać do punktów sprzedaży detalicznej, np. sklepów ze sprzętem RTV i AGD, sprzęt tego samego rodzaju i w takiej ilości jak nowy. Z kolei w przypadku, gdy naprawa przyjętego przez punkt serwisowy sprzętu jest niemożliwa lub nieopłacalna, punkt ten ma obowiązek jego zagospodarowania. Więcej informacji na stronie: goap.org.pl.

oprac. ZM GOAP

Ogródki na Głuszynie

Kompleks Rodzinnych Ogródków Działkowych budowany jest na niezagospodarowanym terenie przy ul. Przy Lotnisku na Głuszynie. Powstanie tu 75 ogródków o powierzchni od 300 do 500 metrów kwadratowych wraz z domem działkowca, miejscami parkingowymi i infrastrukturą techniczną. Do zagospodarowania jest niemal 46 tys. metrów kwadratowych. Budynek domu działkowca został zaprojektowany w formie trzech brył na planie sześciokąta foremnego. Dom działkowca będzie jednokondygnacyjnym budynkiem użyteczności publicznej, pełniącym funkcję administracyjną dla Rodzinnego Ogrodu Działkowego. Największa część budynku pomieszczeń ogólnodostępny węzeł sanitarny, klub seniora z zapleczem kuchennym, pomieszczenie porządkowe oraz magazyn. W średniej bryle zlokalizowana będzie sala spotkań na niemal 50 osób, w najmniejszej zaś – pomieszczenie administracyjne oraz aneks kuchenny.

Kompleks Rodzinnych Ogródków Działkowych powstaje na Głuszynie

Do poszczególnych działek ogrodowych będą prowadzić utwardzone alejki o żwirowej nawierzchni. Ogródki zostaną wyposażone w sieć wodociągową i elektryczną. Projekt przewiduje też stworzenie ogólnodostępnych terenów zielonych (m.in. placu zabaw) wyposażonych w elementy małej architektury: ławki, kosze na śmieci i stojaki rowerowe.

Wzdłuż ul. Przy Lotnisku zaplanowano niemal 50 ogólnodostęp-

nych miejsc postojowych, w tym pięć przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W obrębie parkingu zlokalizowano miejsca gromadzenia odpadów stałych oraz na odpady zielone. Parking i teren przy domu działkowca zyskają oświetlenie. Zakładany termin zakończenia prac budowlanych to ostatni kwartał tego roku. Inwestycję koordynuje spółka Poznańskie Inwestycje Miejskie.

mat

PROMOCJA

We wrześniowym numerze:

Sezon inny niż wszystkie. Po wielu miesiącach ograniczeń spowodowanych pandemią, wydarzeniach z konieczności przeniesionych do sieci, przed nami bardzo intensywny wrzesień, otwierający nowy sezon artystyczny 2020/2021. Zapowiadamy przełożone z wiosny festiwale, całkiem nowe przedsięwzięcia i wydarzenia już na stałe wpisane we wrześniowe kalendarze.

Nasz Plebiscyt. Zagłosuj! Zanim rzucimy się w wir nadrabiania kulturalnych zaległości, zachęcamy, by podsumować miniony, szczególnie, sezon artystyczny. W kolejnej odsłonie Plebiscytu IKS-a i portalu Kulturapoznan.pl, który ogłaszamy jak zawsze we wrześniu, wspólnie wybierzemy Wydarzenie kulturalne sezonu, Człowieka Kultury i po raz pierwszy – Wydarzenie kulturalne online.

Kultura w duchu eko. Kryzys klimatyczny to obecnie najważniejsze wyzwanie ludzkości. Jak odpowiadają na nie poznańscy twórcy i organizatorzy życia kulturalnego w mieście? Przyglądamy się poznańskim projektom i programom z ekologicznym przesłaniem.

Alarmowy 112

Policja	112, 997
Straż pożarna	112, 998
Pogotowie ratunkowe	112, 999
Straż Miejska	986, 606 986 986
Pogotowie energetyczne	991
Pogotowie gazowe	992
Pogotowie ciepłownicze	993
Pogotowie wodno-kanalizacyjne	994
Pogotowie techniczne MPKM	61 639 72 38
Centrala Nadzoru Ruchu MPK	19 445
Schronisko dla zwierząt	61 868 10 86

CENTRUM INICJATYW SENIORALNYCH

ul. Mielżyńskiego 24
pon.–pt. g. 8–16
centrum@centrumis.pl
www.centrumis.pl
..... 61 847 21 11
..... 61 842 35 09

CENTRUM INFORMACJI Kulturalnej (CIK)

ul. Ratajczaka 44
(w budynku Arkadii)
pon.–pt. g. 10–18
sob. g. 10–17
www.cik.poznan.pl
..... 61 854 07 52
..... 61 854 07 53
..... 61 854 07 54

MIEJSKA RADA SENIORÓW

ul. 3 Maja 46
..... 885 960 352
..... 61 878 58 56

POZNAŃSKIE CENTRUM ŚWIADCZEŃ

Zajmuje się m.in. wypłatą zasiłków i innych świadczeń oraz wydawaniem Poznańskiej Złotej Karty.

ul. Wszystkich Świętych 1
swiadczenia@pcs-poznan.pl
..... 61 646 33 44

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE

Jednostka miejska, w której można uzyskać pomoc usługową, finansową, rzeczową i inne świadczenia z zakresu pomocy społecznej oraz wsparcie socjalne, psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne w trudnej sytuacji życiowej.

Siedziba główna:
ul. Cześnikowska 18
sekretariat 61 878 17 00

Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 17 26
Filie MOPR-u:

Grunwald, ul. Matejki 50
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 49 22

Jeżyce, ul. Długosza 18a
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 840 23 06

Nowe Miasto,
os. Piastowskie 81
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 18 18

Stare Miasto,
ul. Kościuszki 103
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 18 51

Wilda, ul. Opolska 58
..... 61 878 19 25

Sekcja ds. Domów Pomocy Społecznej
ul. Gronowa 22
..... 61 878 17 82

Sekcja ds. Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych
ul. Cześnikowska 18
..... 61 878 17 31

Dział Pomocy Osobom Bezdomnym
ul. Gronowa 22
Punkt Obsługi Klienta
..... 61 878 17 89 (91)

Dział Wsparcia Specjalistycznego
ul. Matejki 50
..... 61 878 57 51

OFERTA MOPR dla seniorów: usługi opiekuńcze, teleopieka, jeden ciepły posiłek dziennie z dowozem do domu seniora, zapewnienie seniorom niesamodzielnym całodobowej pomocy w domach pomocy społecznej (skierowanie i umieszczenie).

WYDAWANIE ORZECZEŃ O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I ŚWIADCZENIA

Starostwo Powiatowe w Poznaniu
ul. Słowackiego 8
Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności
..... 61 841 07 05
..... 61 841 07 06

Wojewódzki Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Wielkopolskim
ul. Kazimierza Wielkiego 24/26
..... 61 850 87 60

Pakiet Poznań Viva Senior

Poznańskie Pudełko Życia. Zawiera informacje o stanie zdrowia i osobach, które należy poinformować w nagłych wypadkach. Ma na celu usprawnienie niesienia pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia. Dostępne w Centrum Inicjatyw Senioralnych przy ul. Mielżyńskiego 24. **Zgłoszenie: 61 847 21 11.**

Poznańska Złota Karta. Upoważnia do korzystania z szerokiej oferty ulg i rabatów w miejskich instytucjach kulturalnych, sportowych, edukacyjnych oraz w prywatnych firmach. Przysługuje osobom w wieku 60+. Wnioski o wydanie Poznańskiej Złotej Karty można składać w siedzibach Poznańskiego Centrum Świadczeń przy ul. Wszystkich Świętych 1 (róg ul. Za Bramką) oraz ul. Małachowskiego 10 (Zawady).

Książka dla Seniora. Wypożyczanie książek, audiobooków i filmów z Biblioteki Raczyńskich z dostawą do domu. Usługa skierowana jest do osób w wieku 60+. Zgłoszenia przez **Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Złota Rączka dla Seniora. Pomoc przy drobnych domowych usterkach. Usługa skierowana do osób w wieku 65+. Zgłoszenia przez **Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Taksówka dla Seniora. Usługi transportowe świadczone na rzecz osób mających trudności w samodzielnym poruszaniu się komunikacją publiczną. Przejazdy na terenie Poznania mogą odbywać się do urzędu, na cmentarz albo do placówki medycznej. Usługa skierowana jest do osób w wieku 80+ lub w wieku 70+, które mają problem z samodzielnym poruszaniem się. Przewozy odbywają się od pon. do pt. w g. 7–18. **Zgłoszenia: 22 43 900 50.**

Miejska wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. W zasobach wypożyczalni są m.in.: łóżka rehabilitacyjne, wózki inwalidzkie, kule, laski, materace przeciwoślizgowe, balkoniki, chodziki, inhalatory. Z wypożyczalni mogą korzystać osoby w wieku 70+. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Mobilna pielęgnacja paznokci u stóp seniorów. Usługa kosmetyczna polegająca na skróceniu i oszlifowaniu płytki paznokci stóp, skierowana do osób w wieku 75+. Wykonywana jest od pon. do pt. w g. 10–18. **Zgłoszenia przez Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Mycie okien w domu seniora. Usługa obejmuje umycie szyby z obydwu stron, ram okiennych i parapetów. Miejsce wykonania usługi musi się znajdować w granicach administracyjnych miasta Poznania. Z usługi mogą skorzystać osoby w wieku 80+. Jest wykonywana od pon. do pt. w g. 10–18. Zgłoszenia przez **Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Sprzątanie nagrobków. Usługa polega na umyciu nagrobka osoby bliskiej oraz oczyszczeniu terenu wokół niego. Wykonywana jest na dwóch cmentarzach: Junikowie i Miłostowie, od pon. do pt. w g. 10–18. Skierowana jest do osób w wieku 80+. Zgłoszenia przez **Poznań Kontakt: 61 646 33 44.**

Transport seniorów na miejskich cmentarzach. Usługa dotyczy dwóch miejskich cmentarzy: Junikowa i Miłostowa i kosztuje 1 zł (płatność gotówką u przewoźnika). Skorzystać z niej mogą osoby w wieku 80+ lub 60+, które mają problem z samodzielnym poruszaniem się. Usługa jest realizowana od pon. do pt. w g. 7–15. **Zgłoszenia: Miłostowo – 577 099 400, Junikowo – 577 066 700.**

REŻIM SANITARNY

Realizacja wszystkich usług przebiega zgodnie z zasadami reżimu sanitarnego. Opracowano szczegółowe procedury świadczenia usług w trakcie trwania epidemii. Usługa nie zostanie zrealizowana, jeśli senior ma objawy choroby zakaźnej, jest w trakcie obowiązkowej izolacji lub kwarantanny (lub mieszka z taką osobą), jak również jeśli w ciągu dwóch tygodni przed usługą miał kontakt z kimś podejrzanym o zakażenie, zachorowanie lub skierowanym do izolacji.

Szczegółowe informacje: Poznań Kontakt 61 646 33 44, Centrum Inicjatyw Senioralnych 61 847 21 11, 61 842 35 09.

REDAKCJA

Redaktor naczelny: Mateusz Malinowski, **Redakcja:** Szymon Mazur, Monika Nawrocka-Leśnik, Sylwia Klimek, Piotr Bojarski
Redaktor techniczny: Wojciech Szybisty, **Korekta:** Anna Nowotnik,
Wydawca: Wydawnictwo Miejskie Poznań, ul. F. Ratajczaka 44,
61-728 Poznań, www.wm.poznan.pl e-mail: informator@wm.poznan.pl

TYTKA SENIORA

Wrzesień 2020 r.

Uwaga! Informacje na temat funkcjonowania instytucji czy dostępu do inicjatyw i usług zawarte w Tytce Seniora mogą okazać się nieaktualne w związku ze zmieniającą się sytuacją epidemiologiczną. Zachęcamy do śledzenia powiadomień dotyczących epidemii i stosowania się do rekomendacji odpowiednich służb sanitarnych. Informacje na ten temat znaleźć można m.in. na stronie Ministerstwa Zdrowia (gov.pl/web/zdrowie), Głównego Inspektora Sanitarnego (gis.gov.pl) oraz Narodowego Funduszu Zdrowia (nfz.gov.pl).

Zarezerwuj wizytę w Centrum Inicjatyw Senioralnych

Obecnie wizyta w Centrum jest możliwa, jednak po wcześniejszej rezerwacji telefonicznej (tel. 61 847 21 11, 61 842 35 09, od pon. do pt. w g. 8–16). W siedzibie Centrum obowiązuje nakaz zakrywania ust i nosa (w masceczkę lub przyłbicę należy zaopatrzyć się

Centrum Inicjatyw Senioralnych

we własnym zakresie), dezynfekcji rąk oraz utrzymywania dystansu.

Centrum nie dysponuje żadnymi materiałami drukowanymi (ulotkami, plakatami) poza prasą senioralną (m.in. „Senioralny Poznań”, „Gazeta Senior”) – materiały udostępnione są w oznaczonym miejscu na korytarzu przed siedzibą CIS.

SENIOR W DOMU

W ramach akcji Centrum Inicjatyw Senioralnych poleca ciekawe wydarzenia w internecie. We wrześniu warto zajrzeć na stronę i profil Biblioteki Raczyńskich oraz Traktu Królewsko-Cesarzskiego.

BIBLIOTEKA RACZYŃSKICH

1.09, g. 16.30, Biblioteka dla seniora: Piosenki filmowe dwudziestolecia – wykład prof. Joanny Maleszyńskiej o tradycji polskiego śmiechu i przedwojennej piosence. Gdzie: Facebook i YouTube BR.

3.09, g. 18, Mól w sieci – spotkanie z Dariuszem Rosiakiem. Rozmowa z reportażystą, nominowanym m.in. do Literackiej Nagrody „Nike”, o różnicach w pisaniu książek i tworzeniu podcastów, a także o nowych drogach reportażu. Gdzie: Facebook BR.

5.09, g. 11, Taras Biblioteki Raczyńskich, Narodowe Czytanie Balladyny. Fragmenty dramatu przeczytają goście ze świata kultury, nauki i polityki. Gdzie: Facebook BR.

10.09, g. 18, Spotkania Kraszewskiego z Sienkiewiczem. Rzym za

Nerona i „Quo vadis”. Literatura wyprawa pozwoli zestawić dwa spojrzenia na narodziny cywilizacji chrześcijańskiej w czasie prześladowań. Gdzie: Facebook Pracowni-Muzeum J.I. Kraszewskiego, YouTube BR.

17.09, g. 18, Polesia czar – opowieść o krainie bagien. Opowieść geograficzno-literacka o miejscu, gdzie stykają się kultury Polski, Białorusi i Ukrainy, przenikają tradycje, folklor i tradycje literackie. Gdzie: Facebook Pracowni-Muzeum J.I. Kraszewskiego, YouTube BR.

24.09, g. 18, „Dziecię Starego Miasta”... i inne obrazy z natury. O twórczości Kraszewskiego opowie prof. Wiesław Ratajczak. Gdzie: Facebook Pracowni-Muzeum J.I. Kraszewskiego, YouTube BR.

26.09, g. 16, Poetka i Marszałek, czyli o „Ścieżce obok drogi” Kazimierzy Iłakowiczówny. Opowieść o kluczowych momentach Kazimierzy Iłakowiczówny oraz Józefa Piłsudskiego, w którego sekretariacie pracowała poetka. Gdzie: Facebook Mieszkania-Pracowni Kazimierzy Iłakowiczówny.

W Senior Domu

26.09, g. 20, Zagłoba jako żywi! – spektakl z wprowadzeniem. Premiera spektaklu *Zagłoba swatem* w wykonaniu aktorów asz.teatru i reżyserii Anny Szymczak. Gdzie: Facebook Muzeum Literackiego Henryka Sienkiewicza.

BRAMA POZNANIA

Trakt Królewsko-Cesarzski zaprasza na cykl spotkań z poznańskimi zabytkami. O ich niekiedy mało znanej przeszłości organizatorzy opowiedzą przez pryzmat archiwalnych zdjęć, rycin i obrazów – zajrzą do historycznych wnętrz i zaułków, odkryją detale architektoniczne i ślady dawnych mieszkańców. Gdzie: trakt.poznan.pl, Facebook Traktu Królewsko-Cesarzskiego.

W razie kłopotów z odnalezieniem stron i dotarciem do materiałów możesz skorzystać z Telefonu Porad Cyfrowych, który obsługuje pracownik CIS (603 489 205, działa od pon. do śr. w g. 10–14).

Jesień dla seniora

Centrum Inicjatyw Senioralnych rozpoczęło przygotowania do kolejnej, dziesiątej już edycji cyklu wydarzeń dedykowanych najstarszym mieszkańcom miasta – *Senioralni. Poznań*. Cykl zaplanowany został na dni 5–15 października. CIS pracuje nad tym, aby tegoroczna oferta była ciekawa i przede wszystkim bezpieczna dla seniorów.

Inauguracja *Senioralni* będzie miała zupełnie inny charakter niż dotychczas. CIS wraz z Gabinetem Prezydenta oraz Uniwersytetem Artystycznym w Poznaniu planuje pod koniec września odsłonięcie muralu o tematyce senioralnej w miejskiej przestrzeni. Do jego

przygotowania zaangażowani zostaną seniorzy skupieni wokół Uniwersytetu Artystycznego Trzeciego Wieku. W programie *Senioralni* znajdą się wykłady, warsztaty, konsultacje i wydarzenia kulturalne przygotowane we współpracy z partnerami – instytucjami, uniwersytetami, organizacjami pozarządowymi. W tym roku część wydarzeń odbędzie się stacjonarnie, część – online. Aktualne informacje na temat cyklu *Senioralni. Poznań 2020*: centrumis.pl/edycja-20201.

Wojciech Bauer, dyrektor Centrum Inicjatyw Senioralnych w Poznaniu:

– Będzie inaczej, nieco krócej, jednak sercem jesienią jesteśmy zawsze z seniorkami i seniorami i to się nie zmieni. Zdajemy sobie sprawę, że to wyjątkowo trudny czas na organizację tego typu wydarzeń, jednak zdecydowaliśmy się podjąć to wyzwanie. Chcielibyśmy, żeby w nowej rzeczywistości oferta *Senioralni* była równie atrakcyjna. I co najważniejsze – bezpieczna. Planujemy zaproponować seniorkom i seniorom nowe tematy i formy spotkań. Mural, którego odsłonięcie w symboliczny sposób zainauguruje tegoroczny cykl, ma podkreślić obecność osób starszych w życiu naszego miasta. Mamy nadzieję, że wszystkie plany uda się zrealizować, jednak jesteśmy całkowicie zależni od sytuacji epidemiologicznej.

MIEJSCA PRZYJAZNE SENIOROM

Akcja promuje miejsca, które odpowiadają na potrzeby osób starszych poprzez oferowanie atrakcyjnych produktów i usług, zniżek i dostosowanie swojej architektury. Szczegóły: tel. 61 847 21 11, centrumis.pl (zakładka „Miejsca Przyjazne Seniorom”). Ofertę wybranych Miejsc Przyjaznych Seniorom polecamy również we wrześniowym wydaniu Tytki Se-

niora – miejsca te zostały oznaczone w tekście jako: *mps

ANIMATOR SENIORALNY

Animatorki działające przy CIS wspierają kluby seniora i inne, nieformalne grupy senioralne. Jeśli prowadzicie klub lub planujecie stworzyć miejsce aktywności senioralnej, zachęcamy do kontaktu. Animatorki są dostępne pod numerami: 517 068 827, 61 842 35 09 od pon. do pt. w g. 8–16.

TYTKA SENIORA

Redaguje: Aleksandra Gracjasz, CIS, ul. Mielżyńskiego 24
(pon. – pt. w g. 8–16), e-mail: aleksandra.gracjasz@centrumis.pl

Trener Senioralny – jesienna edycja

FOT. MATERIAŁY ORGANIZATORÓW

We wrześniu rusza kolejny semestr bezpłatnych zajęć organizowanych w ramach projektu **Trener Senioralny**. Program skierowany jest do mieszkańców Poznania w wieku 55+.

Proponowane aktywności: **aqua fitness, fit 55+** – zajęcia ogólnorozwojowe; **indoor cycling** – jazda na rowerach stacjonarnych (CityZen, ul. Droga Dębińska 10 C, tel. 61 835 51 24, 61 835 50 09); **zajęcia taneczno-gimnastyczne** (zapisy wyłącznie za pomocą SMS, tel. 601 775 786 – należy podać imię i nazwisko oraz numer kontaktowy); **zajęcia z wykorzystaniem siłowni zewnętrznych** (os. Lecha, os. Czecha, os. Tysiąclecia, os. Rusa, park Wieniawskiego, os. Orła Białego, os. Powstań Narodowych, ul. Unii Lubelskiej, tel. 668 486 882); **gimnastyka na matach** (KS Sobieski Poznań, os. J. III Sobieskiego 22, tel. 61 828 11 44); **nordic walking** – marsz z kijkami (Lasek Marceliński, Żurawiniec, Lasek Dębiński, Rusałka – tel. 791 874 022 w pon. w g. 10–11 oraz śr.

w g. 10–11; Malta – tel. 668 486 882); **zdrowy kręgosłup** (SP nr 88, ul. Swoboda 53, DK „Stokrotka”, ul. Cyniowa 11, DK „Dębina” 106, KS 82, ul. Krakowska 10, Dom Tramwajarza, ul. Słowackiego 19 – tel. 791 874 022 w pon. w g. 10–11 oraz śr. w g. 10–11); **aqua gimnastyka** (basen Aquapos, ul. Głuchowska 39, tel. 791 874 022 w pon. w g. 10–11 oraz śr. w g. 10–11); **gimnastyka przy muzyce** (DK „Stokrotka”, ul. Cyniowa 11, KS 82, ul. Krakowska 10 – tel. 791 874 022 w pon. w g. 10–11 oraz śr. w g. 10–11); **Aqua-Aerobik Atlantis** (Basen Atlantis, os. Stefana Batorego 101, tel. 61 827 60 72, 61 827 60 71); **brydż sportowy** (WSS, ul. Starołęcka 36, tel. 607 616 756); **zdrowy kręgosłup + pilates, aerobik + ćwiczenia wzmacniające** (KO „Krag”, ul. Dmowskiego 37, tel. 61 647 42 88); **zumba** (klub studencki „TROPS”, ul. Rocha 9, tel. 600 989 074, 502 596 997); **zdrowy kręgosłup, aktywny senior** (klub studencki „TROPS”, ul. Rocha 9, tel. 605 822 164); **zajęcia**

z akompaniamentem pianistycznym – „Stop upadkom” (klub studencki „TROPS”, ul. Rocha 9, tel. 609 293 439); **„Złap oddech”** (klub studencki „TROPS”, ul. Rocha 9, tel. 600 989 074); **aqua senior** (basen uniwersytecki UAM, ul. Zagajnikowa 9, tel. 606 813 909); **gimnastyka dla seniorów** (KS „Jesien na Rezydencja”, os. Rusa 120, tel. 609 610 863); **tenis stołowy** (hala Politechniki Poznańskiej, wejście od ul. JP II, tel. 501 075 507); **joga** (klub studencki „TROPS”, ul. Rocha 9, tel. 512 307 200). Liczba miejsc w grupach jest ograniczona. Decyduje kolejność zgłoszeń u poszczególnych trenerów. Dodatkowo dla osób, dla których zabraknie miejsca, zostanie utworzona lista rezerwowa. Po zwolnieniu się miejsca osoby te zostaną jako pierwsze powiadomione o możliwości dołączenia do grupy. Szczegóły: trener.awf.poznan.pl/senioralny/. Projekt Trener Senioralny realizowany jest ze środków Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego przez Fundację AWF.

Sport na Fyrtlach

Nasz Sportowy Fyrtel to projekt, w ramach którego mieszkańcy wybranych osiedli mogą korzystać z darmowych zajęć sportowo-rekreacyjnych. Zapisy: **Fyrtel 11** (dla mieszkańców Fabianowa-Kotowa, Górczyna, Junikowa, Kwiatowego i Ławicy): ćwiczenia na siłowniach zewnętrznych, otwarte strefy rekreacji, siłka bez siłki (tel. 531 982 819); **Fyrtel 4** (dla mieszkańców Głuszyny, Krzesin-Pokrzywna-Garaszewa, Starołęki-Minikowa-Marlewa, Szczepankowa-Spławia i Krzesinek): zajęcia

z wykorzystaniem siłowni zewnętrznych (tel. 501 321 468), nordic walking – marsz z kijkami, zdrowy kręgosłup, gimnastyka przy muzyce, kształtowanie sylwetki (tel. 791 874 022 w pon. w g. 10–11 oraz śr. w g. 10–11), zdrowy kręgosłup oraz pilates (tel. 506 978 449), otwarte strefy rekreacji (tel. 531 982 819).

Szczegóły: sportowyfyrtel.pl. Projekt finansowany jest przez Wydział Sportu Urzędu Miasta Poznania ze środków z Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego.

WSPARCIE

Bezpłatna teleopieka dla seniorów

Trwa nabór do projektu „Zintegrowane Centrum Opieki i Teleopieki”, który skierowany jest do osób samotnych, niepełnosprawnych i potrzebujących wsparcia. Senior, przystępując do projektu, otrzymuje bransoletkę z guzikiem alarmowym oraz prosty w obsłudze aparat telefoniczny. W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia może skontaktować się z teleasystentem, który wzywa służby ratunkowe, powiadamia sąsiada itp. Senior ma też możliwość skorzystania z rozmów towarzyskich. Raz w tygodniu odbywają się także rozmowy kontrolne z teleasystentem. Centrum działa 24 godziny na dobę. Dodatkowo w ramach projektu istnieje możliwość skorzystania z usług lekarza geriatry, pielęgniarki, fizjoterapeuty i psychologa, uzyskanie towarzystwa i pomocy wolontariusza czy porady prawnej. Zgłoszenia (od pon. do pt. w g. 8–16): Nowe Miasto – tel. 61 878 18 18, Wilda – tel. 61 878 19 25, Jeżyce – tel. 61 840 23 06,

Stare Miasto – tel. 61 878 18 51, Grunwald – tel. 61 878 49 22 (można też złożyć pisemny wniosek w swojej filii MOPR w Poznaniu), gminy podpoznańskie: tel. 502 215 531. Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy FLANDRIA oraz Stowarzyszenie Medycyna Polska.

Troska w czasie pandemii

Fundacja Młyn Wsparcia zachęca seniorów do udziału w bezpłatnych, indywidualnych spotkaniach edukacyjnych, które mogą mieć formę treningu pamięci, pomocy w opiece nad seniorem czy wspierającej rozmowy. Odbywają się przy zachowaniu reżimu sanitarnego (na świeżym powietrzu albo – w zależności od potrzeb – w domu seniora). Projekt współfinansowany przez Narodowy Instytut Wolności ze środków „Programu Wsparcia Doraźnego Organizacji Pozarządowych w Zakresie Przeciwdziałania Skutkom COVID-19”. Szczegółowe informacje i zapisy: 663 942 366.

Do wody? A może zumba?

„Razem w formie” powraca! Zapraszamy do udziału w stacjonarnych zajęciach prowadzonych przez Monikę Domagałę, specjalizującą się w pracy z osobami starszymi.

Gimnastyka w wodzie: basen w Galerii Poznania, ul. Pleszewska 1, wt. w g. 9–9.45 (możliwość korzystania z sauny, jacuzzi), koszt: 16 zł za zajęcia w ramach

2-miesięcznego karnetu (przy wykupieniu karnetu pierwsze zajęcia kosztują 5 zł, jednorazowe wejście – 23 zł). **Gimnastyka prozdrowotna:** sala fitness na Pływalni Miejskiej Atlantis, os. Batorego 101, pon. w g. 11–11.45 oraz środy w g. 9–9.45, koszt: 10 zł za zajęcia w ramach 3-miesięcznego karnetu (jednorazowe wejście – 20 zł).

Zumba Gold: sala fitness na Pływalni Miejskiej Atlantis, os. Batorego 101, pon. w g. 10–10.45 oraz środy w g. 10–10.45, koszt: 10 zł za zajęcia w ramach 3-miesięcznego karnetu (jednorazowe wejście – 20 zł). Uczestnicy wszystkich zajęć mają nieograniczony dostęp do zajęć online oferowanych przez organizatora. ***mps**

Zadbaj o stopy

Centrum Medyczne Stanley zachęca do korzystania ze swojej oferty: komputerowe badanie stóp (z Poznańską Złotą Kartą Seniora zniżka 15%), usługi podologiczne (z Poznańską Złotą Kartą Seniora 15% zniżki za zabieg podologiczny), szeroki wybór obuwia zdrowotnego (szczegóły: stanleymed.pl/obuwie-zdrowotne/), fizjoterapia (z Poznańską Złotą Kar-

tą Seniora 15% zniżki na sesje). Kontakt: CMS, 28 Czerwca 1956 r. 135/147, 61 649 05 55. ***mps**

Chroń oczy przed słońcem

Perfect Eye Optic zachęca we wrześniu do skorzystania ze zniżki 30% na okulary fotochromowe oraz przeciwsłoneczne. Szczegóły: Perfect Eye Optic, Kupiec Poznański, 61 670 72 00. ***mps**

TYTKA SENIORA

The September Concert 2020

Misją projektu The September Concert jest propagowanie pokoju na całym świecie. To koncerty, warsztaty, spektakle, pokazy tańca, projekcje filmowe, spotkania literackie i wystawy. Do udziału w wydarzeniach zapraszani są artyści w każdym wieku, każdej płci, narodowości i wyznania. Wszystkie wydarzenia są bezpłatne.

Program:

Muzyka 11.09, g. 18, pałac Działyńskich – *Trzy pokolenia – jedna pasja*, recital (flet poprzeczny, fortepian); 11.09, g. 19, Foyer Teatru Polskiego – *Mozart u Bogusławskiego*, recital (sopran, fortepian); 19, 20.09, g. 19, Atrium UAP – *Smutny koncert* Zespołu Wokalnego Minimus; 23.09, g. 18, Salon Muzyczny Feliksa Nowowiejskiego – *Trochę słońca jesienią*, koncert uczniów POSM II st.; 25.09, g. 18, POSM II st. – *Muzyka na szczycie – na jazzowo i na serio*, koncert uczniów szkoły; 26.09, g. 17, Stara Papiernia UAP – Koncert Chóru Fermata oraz Orkiestry Uniwersyteckiej Centrum Kultury Studenckiej UP; 26.09, g. 19, bazylika Świętego Józefa w Poznaniu – koncert organowy Roberta Hauptmanna; 27.09, g. 18, kościół Łaski

FOT. MATERIAŁY ORGANIZATORÓW

Bożej – koncert *U Vivaldiego* (flet poprzeczny, obój, organy).

Teatr 18.09, g. 19, Piątkowskie Centrum Kultury „Dąbrówka” – *W małym dworcu* Witkacego, spektakl asz.teatru (tłumacz migowy); 20.09, g. 18, Scena Kolegium Runego – *Bombonierka*, przedstawienie Teatru Puls; 27.09, g. 16, Stara Papiernia UAP – *Przemiana*, performance Cezarego Molendy, Teatr Terminus A Quo z Nowej Soli.

Wystawy 26.09, g. 14, Stara Papiernia UAP *Dlaczego codziennie to robisz?*, wernisaż wystawy fotograficznej.

Film 16.09, g. 19 – transmisja online filmu *Czarny Dominika* Matwiejczyka poprzedzonego rozmową

z Mateuszem Damińskim (zapisy do 13.09: theseptemberconcert@gmail.com); 18.09, g. 10, kino Rialto – przegląd filmów nagrodzonych podczas Festiwalu Filmów NieCodziennych (tłumacz migowy).

Taniec 24.09, g. 18, dziedziniec Ogólnokształcącej Szkoły Baletowej – spektakl uczniów szkoły. Możliwa rezerwacja miejsca: theseptemberconcert@gmail.com. Szczegółowe informacje: 512 393 038, www.luxsfera.org.pl. Wydarzenia realizowane będą w obowiązującym reżimie sanitarnym. Organizatorem festiwalu, współfinansowanego przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, jest Fundacja LuxSfera.

Muzeum Narodowe poleca

Świat obrazów. Cykl wykładów, które odbywają się w przestrzeni galerii, a głównym bohaterem każdego spotkania jest zwykle jeden obiekt. 26.09, g. 11 – *Anton Romako*, „*Włoszka*” (ok. 1857–1874), udział w cenie biletu wstępu na galerię (10–15 zł), nie obowiązują zapisy.

Piątkowe spacer. 25.09, g. 18 – *Odrzucić Matejkę – być jak Matejko*. Mistrz i uczniowie: *Malczewski*,

Wyspiański, *Mehoffer*, *Wyczółkowski*. Udział w cenie biletu wstępu na galerię (10–15 zł), nie obowiązują zapisy. **Wydarzenia towarzyszące wystawie Dürer i inni:** 10.09, g. 12 (Czwartek dla seniora) i 11.09, g. 18 – oprowadzanie tematyczne, 13.09, g. 12 – oprowadzanie kuratorskie na zakończenie wystawy, udział w cenie biletu wstępu na wystawę (15–20 zł).

Kontakt: Muzeum Narodowe w Poznaniu, Al. Karola Marcinkowskiego 9, tel. 61 856 80 00.

FOT. MATERIAŁY ORGANIZATORÓW

SENIOR W KINIE

Czwartki w kinie

W ramach ministerialnego programu „Kultura Dostępna” we wszystkich kinach Helios na terenie całej Polski w każdy czwartek o g. 18 odbywają się specjalne pokazy polskich filmów, na które bilety kosztują tylko 10 zł. Repertuar na wrzesień: 3.09 – *Czarny Merce-*

des (seans z polskimi napisami), 10.09 – *Słodki koniec dnia*, 17.09 – *Proceder*, 24.09 – *Pan T. Szczegóły:* kino Helios, ul. Pleszewska 1 (Poznań), tel. 61 622 72 97.

Filmowy Klub Seniora

Kino Rialto zaprasza na filmowe spotkania, które odbywają się we wtorki

o g. 15.30. Bilety: 12 zł. Goście kina zobowiązani są m.in. do zakrywania ust i nosa (również podczas seansu), dezynfekcji rąk i zachowania odstępu. Kino apeluje o zakup biletów przez internet, a w kasie – płatność kartą. Szczegóły: 61 847 53 99 (pon.–pt. g. 15–21, sob.–niedz. g. 12–21), repertuar dostępny na: kinorialto.poznan.pl. *mps

Zamek Otwarty

CK Zamek we wrześniowym programie jak zwykle sporo atrakcji. **Nowy sezon artystyczny w pracowniach i zespołach.** Ruszają zamkowe warsztaty i zajęcia stacjonarne oraz zdalne. Do wyboru: zajęcia z fotografii, rysunku, malarstwa, grafiki, sitodruku, litografii, tkaniny, poezji oraz warsztaty wokalne, ceramiczne i teatralne. Sprzedaż kartonów miesięcznych ruszy 1.09.

Nie widać – cykl warsztatów otwartych. W programie: warsztaty śpiewu białego *Śpiewo-krzyk* (15.09, g. 17, Sala Wystaw, bilety: 10 zł), spotkanie *Myslenie ciałem* (28.09, g. 17, Sala Wystaw, bilety: 10 zł).

Koncerty. Cykl *Muzyczne opowieści* (16.09, g. 19.30 – *Beethoven po naszymu*, Pokój Brzozowy, bilety: 5 zł; 22.09, g. 19.30 – *Minimale*, Hol Mozaikowy, Schody Paradne, bilety: 5 zł) oraz Koncert Chóru Dziewczęcego Skowronki *Już jesteśmy! Tęskniście?* (19.09, g. 18, Sala Wielka, bilety: 15–20 zł).

Zamek Otwarty. Kultura dla seniorów. 16.09, g. 10 – wykład i warsztaty *Poczuj zapach czterech pór roku*, Dziedziniec Zamkowy, bezpłatne wejściówki do odbioru

od 1.09 w kasie CK Zamek; 30.09, g. 10 – *Sokół z masłem orzechowym* – pokaz filmu i prelekcja, Kino Pałacowe, bilety: 5 zł.

Zamkowy Klub Książki. 24.09, g. 18 – spotkanie wokół *Zazi w metrze* Raymonda Queneau, Bookowski. Księgarnia w Zamku, wstęp wolny. Goście Zamku zobowiązani są do noszenia maseczek, dezynfekcji rąk przy wejściu do budynku oraz zachowywania odstępów. Szczegóły: 61 64 65 272. CK Zamek czynne jest od wt. do niedz. w g. 12–20, w pon. – nieczynne. *mps

Dokumenty w Muzie

W ramach 17. Festiwalu Filmowego Millennium Docs Against Gravity kino Muza pokaże po raz pierwszy w Poznaniu wyjątkowe, najnowsze filmy dokumentalne z całego świata. W programie ponad 50 filmów i 100 projekcji filmowych.

Wybrane projekcje: *Tony Halik* (11.09, g. 18) to opowieść o podróżniku i dziennikarzu, którego życie stało się legendą. *Lekcja miłości* (5.09, g. 12, 8.09, g. 20.15, 11.09, g. 12.15) to historia 69-letniej Joli, która wyrwała się z toksycznego związku i rozpoczyna życie na nowo. Szerokie i wielowymiarowe spojrzenie na życie kobiet w różnych miejscach świata zobaczyć będzie można w filmie *Kobieta* (6.09, g. 15.45, 8.09, g. 13.15, 11.09, g. 18.30).

Wydarzenia towarzyszące: Bezpłatne warsztaty szycia maszynowego – 5.09, g. 11.30, pl. Wolności. **Zapisy:** m.mucha@estrada.poznan.pl; Rozmowy z twórcami filmu *Z wnętrza* – 6.09, g. 18; Spotkania z bohaterami filmów oraz rozmowy z ekspertami m.in. o tym, jak komedie romantyczne zmieniły nasze związki, po filmie *Komedia romantyczna* (projekcja i spotkanie – 13.09, g. 13.30).

Bilety: 10 zł – seanse do g. 16 na podstawie legitymacji emeryt-rencisty, 12 zł – seanse po g. 16 z Poznańską Żółtą Kartą, 15 zł – bilet normalny. Pełny program dostępny w kinie Muza oraz na stronie: www.kinomuzea.pl, kontakt: 61 852 34 03.

SENIOR BLIŻEJ NATURY

Wokół rzeki żywej

Wybrane wydarzenia w Bramie Poznania we wrześniu:

Rzeka żywa 2020 – cykl kulturalno-przyrodniczy. Pokazy filmowe, koncerty, wycieczki, spektakle i aktywistyczne działania skupione wokół Cybiny i jej ekosystemu. Terminy wydarzeń: 12.09, g. 14–18 – sprzątanie brzegów Cybiny, Amfiteatr Bramy Poznania, g. 17 – spacer biocentryczny na wyspie, start: Ostrów Tumski, ul. Panny Marii, przy schodach obok budynku psalterii; 13.09, g. 13 – koncert mis i gongów w nadrzecznych chębach, tereny przy Bramie Poznania, zbiórka: Amfiteatr; 26.09, g. 16 – rodzinny spacer szlakiem miejskiej bioróżnorodności, start: Zygzak przed Bramą Poznania, g. 17 – *Raport o stanie Warty* (debata Młodzieżowego Strajku Klimatycznego), Zygzak przed Bramą Poznania, g. 19 – *Lost Rivers* (kino plenerowe), Zygzak przed Bramą Poznania; 27.09, g. 19 – *Rzeka Cybina: Schizoanaliza* (koncert), Amfiteatr Bramy Poznania. Wstęp wolny, obowiązkowe maseczki.

Lato na Trakcie. Spacer tropem przyrody po Ostrowie Tumskim,

FOT. LUKASZ GDAK

Starym Mieście i śródmieściu z przewodnikiem Traktu Królewsko-Cesarskiego. Harmonogram wrześniowych spacerów: 5.09, g. 17 – *Ostrów Tumski*, start: przed Słuzą Katedralną; 12.09, g. 17 – *Stare Miasto*, start: przed ratuszem; 19.09, g. 17 – *Śródmieście*, start: przy fontannie Wolności (pl. Wolności); 26.09, g. 17 – *Zielone wyspy Poznania: część 1: Rzeki*, start: most biskupa Jordana; 27.09, g. 17 – *Zielone wyspy Poznania:*

część 2: Parki, start: park Chopina. Wstęp wolny, obowiązkowe maseczki (we własnym zakresie).

XV Weekend z Historią „Miasto nad rzeką”. Koncerty, warsztaty, animacje terenowe, wycieczki i prelekcje nad brzegami Warty i Cybiny w dniach 26–27.09. Szczegółowy program wydarzeń: trakt.poznan.pl.

Kontakt: Brama Poznania ICHOT, ul. Gdańska 2, tel. 61 647 76 34. *mps

Poznaj sukulenty

Palmiarnia Poznańska we wrześniu poleca wystawę *Litopsy i inne sukulenty Afryki* (12–27.09) oraz wydarzenie *Weekend dla Ziemi. Poznaj drugie życie odpadów* (19–20.09, w programie: quizy i warsztaty we współpracy z ŻZO, wystawa prac studentów UAP, wystawa *Nie jem palmowego*.

Chronię orangutany). Palmiarnia czynna jest od pon. do niedz. w g. 10–18 (kasy do g. 17). Zwiedzający obowiązkowo muszą mieć na sobie maseczki lub przyłbice. Ceny biletów: normalny 12 zł, ulgowy 8 zł. W każdy wtorek bilet dla osób 60+ w cenie 4 zł. Szczegółowe informacje: 61 865 89 07.

FOT. MATERIAŁY ORGANIZATORÓW

BEZPIECZEŃSTWO

Telefoniczny dyżur policjanta

Jak działają oszuści? Jak postępować w sytuacji zagrożenia? Gdzie szukać pomocy? Policjanci z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu uruchamiają porady telefoniczne, w ramach których udzielać będą informacji na temat zagrożeń, z jakimi seniorzy mogą spotkać się w życiu codziennym.

Będą również informowali, gdzie w razie konieczności uzyskać pomoc w danej sprawie oraz jak zachować się w sytuacji zagrożenia. Dyżury ruszają we wrześniu i będą odbywać się w każdy wtorek w g. 12–14 pod numerem tel. 887 666 508 (pierwszy dyżur – 8.09). Istnieje również możli-

wość umówienia się na indywidualne spotkanie z policjantem w siedzibie Centrum Inicjatyw Senioralnych (ul. Mielżyńskiego 24) w godzinach wtorkowych dyżurów (wcześniej należy zarezerwować termin wizyty, dzwoniąc pod numer 887 666 508 w g. 12–14).

EDUKACJA I DZIAŁANIA

Postaw na język!

Jesteś ciekawa/ciekawy świata? Chcesz wyjechać za granicę i swobodnie się komunikować? Akademia 50+ Profutura zaprasza do udziału w kursach języka angielskiego na różnych poziomach. Kurs obejmuje 15 spotkań po 1,5 godziny. (w godzinach przedpołudniowych). Prowadzą go nauczyciele doświadczeni w pracy z osobami w wieku 50+. Cena kursu: 285 zł (rabat 10% dla osób kontynuujących kurs). Szczegółowe informacje i zapisy: Akademia 50+ Profutura, Fundacja „Parasol”, ul. Ratajczaka 20/18a, tel. 604 582 621, 61 8525 309, fundacja-parasol.com. *mps

Na szydełku

Stowarzyszenie Lepszy Świat zachęca do udziału w warsztatach szydełkowania – przewidziane są 3 spotkania: 7, 14 i 21.09 w g. 16–18. Dedykowane są osobom, które dopiero zaczynają swoją przygodę z szydełkowaniem. Organizatorzy zapewniają wszystkie materiały warsztatowe. Zajęcia będą realizowane w reżimie sanitarnym. Koszt udziału: 45 zł, zapisy: tworzymy@lepszyswiat.org.pl. Decyduje kolejność zgłoszeń. Warsztaty odbędą się w Strefie Do Wolności, ul. Nowowiejskiego 15/15a. Szczegóły: 514 389 987. *mps

Studia artystyczne?

Uniwersytet Artystyczny Trzeciego Wieku w Poznaniu zaprasza osoby w wieku 50+ na nowy cykl zajęć, który rozpocznie się w październiku. W programie m.in. wykłady specjalistów z różnych dziedzin nauk o sztuce i kulturze, zajęcia praktyczne – np. malarstwo, ikono-

pisanie, rysunek, fotografia, inne formy zajęć (wyjścia na wystawy do galerii i muzeów, plenery). Zapisy: uatw@uap.edu.pl (do 30.09). Dokumenty zgłoszeniowe można pobrać ze strony uatw.uap.edu.pl lub odebrać osobiście w sekretariacie UATW (pl. Wielkopolski 9, pok. 401, budynek C, tel. 61 853 00 18 wew. 119, czynny od 15.09: pon. w g. 14–16).

Klikaj i rysuj

We wrześniu Fundacja Serdecznik i Projekt Fifna polecają:

Konsultacje informatyczne – odbywają się w każdy pt. w g. 9–12, prowadzący pomoże rozwiązać problemy związane z obsługą laptopa lub smartfona, na spotkanie, które trwa godzinę, należy przynieść z własnym sprzętem i ładowarką, zapisy: 501 479 315, konsultacje są bezpłatne.

Zajęcia plastyczne – zajęcia pod okiem absolwentów UAP, które pozwolą rozwijać różne techniki plastyczne, rozpoczną się w połowie września, zapisy: 533 488 550, zajęcia są częściowo płatne.

Kurs komputerowy – kurs dla osób chcących poznać od podstaw obsługę laptopa lub smartfona, obejmuje 10 spotkań po 2 godziny lekcyjne, jeden raz w tygodniu, zapisy: 501 479 315, zajęcia są częściowo płatne. *mps

Podróż do Afryki

Nie trzeba wyjeżdżać daleko, aby poczuć się jak w Afryce! Klub Seniora w Nowym Zoo zaprasza na kolejne spotkanie, tradycyjnie – w pierwszy czwartek miesiąca. Tym razem jego uczestnicy wyruszą na afrykańską sawannę, aby spotkać się z jej mieszkańcami – zebami, żyrafami, antylopami gnu i stru-

siami afrykańskimi. Jeśli czas i sytuacja epidemiologiczna pozwolą, kolejka zawiezie uczestników i przewodniczkę do wybiegu słoni afrykańskich,

a potem do nosorożca białego. **3.09, start:** przy mapie Nowego Zoo (ul. Krańcowa 81), wstęp dla seniora: 4 zł. Szczegółowe informacje: 61 872 07 73.

Mistrz Paderewski i kobiety

Teatr Muzyczny otwiera nowy sezon artystyczny premierą musicalu *Virtuoso* o Ignacym Janie Paderewskim. Intensywne przygotowania do niej trwają od kilkunastu miesięcy. Premiera – 12 września.

Autorem scenariusza, muzyki i słów do *Virtuosa* jest Matthew Hardy, autor pracujący na nowojorskim Broadwayu. Jego musical zwyciężył w kilkunastopiętym konkursie organizowanym przez Instytut Adama Mickiewicza w Nowym Jorku, ogłoszonym z okazji 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Konkurs na spektakl muzyczny inspirowany życiem i działalnością Paderewskiego miał zainteresować środowisko amerykańskich twórców osobą polskiego pianisty i dyplomaty, którego osobiste kontakty z prezydentem Woodrowem Wilsonem wpłynęły m.in. na korzystne dla Polski zapisy traktatu wersalskiego w 1919 roku.

FOT. MATERIAŁY ORGANIZATORÓW

Virtuoso, libretto i muzyka: Matthew Hardy, współpraca: Brian Kite, reżyseria: Jerzy Jan Połński
Teatr Muzyczny
spektakle przedpremierowe: 10 i 11.09, g. 19; premiera: 12.09, g. 19; kolejne spektakle: 13, 17–20 i 24–26.09, bilety: 25–120 zł

Paderewski podbił serca amerykańskiej publiczności, gdy ponad 100 lat temu na zaproszenie Williama Steinwaya, właściciela słynnej fabryki fortepianów, rozpoczął tournée za oceanem. Po pierwszych występach widzów i krytyków ogarnęło prawdziwe szaleństwo: dziennikarze amerykańscy nie ograniczali się wyłącznie do recenzowania koncertów, relacjonowali niemal każdy krok Mistrza, a sale koncertowe zapeł-

niały się melomanami do ostatniego (także stojącego) miejsca. Po jednym z recitali publiczność – z przewagą kobiet – wtargnęła na scenę, nie pozwalając artyście opuścić sali. To zbiorowe uwielbienie porównywano do tego, co działo się kilkadziesiąt lat później na koncertach Beatlesów czy Elvisa Presleya. „Opowiemy Wam historię o wspaniałym Artyście, który wykorzystał swoją popularność, by pomóc swojej Ojczyźnie

odzyskać niepodległość. O tym, jak z lwa salonowego został jednym z najbardziej wpływowych polityków na świecie” – piszą twórcy poznańskiego spektaklu. *Virtuoso* Hardy’ego skupia się na relacji Paderewskiego z kobietami – Heleną Górską (Paderewską – drugą żoną), Heleną Modrzejewską – legendarną aktorką

polską i gwiazdą sceny amerykańskiej, mentorką Paderewskiego oraz Heleną Bebisco, patronką, przyjaciółką i kochanką z czasów młodości.

Reżyseruje Jerzy Jan Połński, znany m.in. ze świetnie przyjętych musicali *Footloose*, *Pippin* oraz *Madagaskar – musicalowa przygoda*. Choreografię przygotowuje Paulina Andrzejewska-Damiecka, scenografię zaprojektował Mariusz Napierała, a kostiumy Agata Uchman. Autorem polskiego tłumaczenia libretta jest Lesław Hełński. Natomiast teksty piosenek przetłumaczył dyrektor Teatru Muzycznego, Przemysław Kieliszewski. W postać Ignacego Jana Paderewskiego wcielił się Janusz Kruciński i Marcin Januszkiewicz. W roli Heleny Górskiej-Paderewskiej zobaczymy Annę Fedorowicz i Oksanę Hamerską, a Helenę Modrzejewską zagrają Barbara Melzer i Dagmara Rybak.

Sylwia Klimek

Stary, dobry jazz

Festiwal, który powstał z zazdrości

Tym razem, przy zachowaniu wszystkich środków ostrożności, o kryminałach i prawdziwych kłamstwach posłuchać i porozmawiać będzie można m.in. z Katarzyną Bondą, Katarzyną Puzyńską, Robertem Małeckim, Przemkiem Semczukiem, Ryszardem Ćwirlejem, Michałem Larkiem, Martą Guzowską. Tegoroczna Granda odbędzie się w trzeci weekend września.

Jak powstała Granda? Z zazdrości! Bo zdaniem organizatorek wydarzenia jeszcze kilka lat temu brakowało w Poznaniu „kulturalnej imprezy o lżejszej formule”, czegoś „dla ludzi w kręgu kultury popularnej”. Lista gości festiwalu jest długa,

FOT. AGENCJA FOTOGRAFICZNA PHILIPP GIMÜR

Poznański Festiwal Kryminału Granda

podobnie jak porozrzucanych po mieście Stacji Sensacji, gdzie odbywają się wydarzenia animowane przez niezależnych grandziarzy. – Zakładamy, że odwiedzą nas też aktorzy – jest to związane z premierą filmu detektywistycznego dla dzieciaków – zapowiada Małgorzata Sikorska, rzeczniczka festiwalu. W tym roku Granda, we współpracy m.in. z Biurem Programu „Niepodległa”, zaprasza na 95-lecie kobiet

w polskiej policji. – Będzie można m.in. nagrać swoją wypowiedź w ramach projektu „Mam w domu policjantkę”. Liczymy na obecność tych, którzy mają policjantkę jako mamę, córkę, siostrę, przyjaciółkę, żonę, partnerkę – wyjaśnia dalej Sikorska. Ponadto w planach jest mała rocznicowa parada, wykłady przygotowane przez SWPS oraz tradycyjnie już gala tegorocznych premier i kiermasz nowości wydawniczych. mnl

Miłośnicy jazzu tradycyjnego już po raz dwunasty spotkają się w Poznaniu na festiwalu Poznań Old Jazz. Sceną dla zespołów z Polski, Czech i Łotwy będzie jak zawsze Stary Rynek i szachownica w Starym Browarze. Wstęp na wszystkie wydarzenia jest wolny.

Po raz pierwszy na poznańskim festiwalu, którego pomysłodawcą i gospodarzem jest zespół jazzu tradycyjnego Dixie Company, wystąpią muzycy z Łotwy – zespół Sunny Groove Dixie. Grupa powstała w 2009 roku w Rydze i uznawana jest za jeden z najbardziej profesjonalnych zespołów dixielandowych na Łotwie. Do Poznania przyjedzie także J.J. Jazzmen z Czech. – Nasz festiwal bez Czechów nie mógłby się odbyć – uważa Przemysław Barański, jeden z organizatorów. – Aplauz

publiczności towarzyszący występom wszystkich czeskich zespołów goszczących dotąd na naszych festiwalach, specyficzny humor, którym nas częstowali, i sympatia, którą darzymy braci Czechów, powodują, że są to występy, w których uczestniczymy najchętniej i najliczniej – dodaje. Obok zespołów z Czech i Łotwy ponownie pojawi się w Poznaniu Five O’Clock Orchestra z Częstochowy, a gościem specjalnym będzie Wojciech Czemplik, który przez wiele lat współtworzył zespół Stare Dobre Małżeństwo. Zagrają jak zawsze gospodarze, czyli Dixie Company oraz Happy Jazz Band – również z Poznania. Festiwalowi towarzyszyć będzie wystawa malarstwa o tematyce muzycznej przygotowana przez Fundację Rafako – od 7 do 14 września w Starym Browarze. sk

Poznański Festiwal Kryminału Granda, idiom: „Prawdziwe kłamstwa”, DS Hanka i Aula Artis, 18–20.09, więcej: www.festiwal-granda.pl oraz na FB wydarzenia

XII Poznań Old Jazz Festival, 12.09:

g. 12–13 – parada nowoorleańska na trasie Stary Rynek–Stary Browar (w razie niepogody zespoły pojawiają się w różnych punktach Starego Browaru)
g. 14–14.45 – Mała Akademia Jazzu oraz konkurs plastyczny dla dzieci, Stary Browar
g. 17–21 – koncert galowy na szachownicy Starego Browaru, wstęp wolny

Niemcy internowani na Młyńskiej

Aby uniknąć krwawego odwetu, we wrześniu 1939 roku prezydent Cyryl Ratajski zadbał o bezpieczeństwo Niemców uwięzionych przy Młyńskiej w ramach internowania.

Poznaniacy byli zaskoczeni, kiedy pomiędzy 1 a 3 września 1939 roku miasto opuściły ostatnie oddziały wojskowe. Prawdziwe zaniepokojenie mieszkańców pojawiło się jednak 4 i 5 września, kiedy ewakuowała się policja oraz władze: prezydent Tadeusz Ruge, wojewoda Ludwik Bociański, a także prymas Polski kardynał August Hlond. 7 września „Kurier Poznański” napisał: „Wynika z tego, że (...) dostaniemy się może na czas przejściowy pod okupację niemiecką. Na tę ewentualność bądźmy przygotowani”. Z tym, że Wielkopolska będzie zajęta „czasowo” przez Niemców, liczono się już przed wojną. To dlatego podjęto przygotowania do prowadzenia dywersji pozafrontowej na zajętych przez Niemców terenach.

Nastroje w Poznaniu załamały się nocą z 4 na 5 września, w momencie wysadzenia mostów na Warcie. Ale również wtedy poznaniacy nie poddali się panice. Przyczyniła się do tego postawa Cyryla Ratajskiego, który objął rządy w mieście.

Mądrość prezydenta

„Rządy Cyryla Ratajskiego pomiędzy 5 a 14 września 1939 roku to świadectwo wielkiej mądrości politycznej. Musiał spacyfikować bojowe nastroje, by uchronić miasto przed represjami” – opowiadał nieżyjący już dr Marian Woźniak, historyk Instytutu Zachodniego i redaktor *Encyklopedii konspiracji wielkopolskiej 1939–1945*. „Poznania chcieli bronić byli powstańcy. Wzięto jednak ostatecznie pod uwagę doświadczenia powstania wielkopolskiego. Tym razem moment historyczny był niesprzyjający. Nie było możliwości, żeby obronić miasto bez pomocy wojska. Poza tym ewakuacja nadwyżek mobilizacyjnych z Poznania została przeprowadzona tak perfekcyjnie, że w mieście nie było broni. Wszystko wywieziono na wschód”. Ratajski działał perspektywicznie. W pierwszych dniach września w więzieniu przy Młyńskiej przebywało kilkudziesięciu Niemców przewiezionych tam po wybuchu wojny przez policję z terenu województwa w ramach tzw. „Elaboratu Unieru-

chomienia”. Ratajski polecił odbyć rozmowy z uwięzionymi i wyjaśnić im, że zwolnienie jest na razie niemożliwe ze względu na ich bezpieczeństwo. W tym samym czasie prezydent ogłosił Poznań miastem otwartym, dając do zrozumienia zbliżającym się oddziałom niemieckim, że miasto nie będzie bronione. „Ratajski wysłał dwukrotnie swoją delegację do więzienia przy Młyńskiej, aby sprawdzić, w jakich warunkach przebywają Niemcy. Służba więzienna nie odnosiła się do nich źle, otrzymywali normalne racje żywnościowe. Z uwagi na bezpieczeństwo trzymano ich zresztą w pięciu położonych obok siebie celach, aby uniknąć przypadku samosądów ze strony więźniów Polaków” – opowiadał dr Woźniak w wywiadzie prasowym. „Prezydent był po prostu człowiekiem przewidującym. Po pierwsze, wiedział, że Niemców nie można wypuścić do miasta, w którym były tak silne nastroje antyniemieckie. Po drugie, wiedział, że Niemcy w odwecie stosują odpowiedzialność zbiorową”. Gdy Wehrmacht zajął Grodzisk, niemiecki dowódca wysłał łącznika do Poznania w sprawie kilku swoich rodaków z Grodziska, rzekomo internowanych i zamkniętych w poznańskim więzieniu. Łącznik przekazał władzom miasta, że niemieckie dowództwo nie życzy sobie, by uwięzionym spadł choćby włos z głowy. Na wiadomość o nadchodzących od strony Opalenicy oddziałach Wehrmachtu Ratajski wysłał swojego emisariusza z informacją, że w więzieniu w Poznaniu trzyma internowanych Niemców, ale nie zwalnia ich w obawie o ich bezpieczeństwo.

Elaborat Unieruchomienia

Niemców uwięziono na podstawie planu, który wszedł w życie w nocy z 31 sierpnia na 1 września 1939 roku. Już przed wojną sporządzono wykaz ludzi niebezpiecznych dla państwa polskiego. Tego typu informacje od 1930 roku zbierał wywiad i kontrwywiad wojskowy, posterunki oficerskie, służby informacyjne Związku Strzeleckiego oraz okręgowe urzędy Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Woj-

Wjazd niemieckich oddziałów na Stary Rynek w Poznaniu i wiwatująca ludność niemiecka, wrzesień 1939 r.

Żołnierze niemieccy na Starym Rynku, połowa września 1939 r.

skowego. Informacje te gromadzono w starostwach powiatowych. Enigmatyczna nazwa zapowiadała w praktyce internowanie Niemców uznanych za potencjalnie niebezpiecznych dla państwa polskiego. Od strony prawnej sprawę tę regulowały m.in. ustawy o stanie wojennym, o stanie wyjątkowym oraz o wycofaniu urzędów, ludzi, mienia z obszarów zagrożonych. Zawierały one szereg ograniczeń swobód obywatelskich. Mówiły o tym, że cudzoziemcy, którzy naruszają porządek prawny RP, muszą się liczyć z konsekwencjami. Przed wojną każdy starosta składał sprawozdanie o stanie bezpieczeństwa na swoim

terenie. Określał w nim, czy istnieją powody do obaw o wrogie działania ze strony mniejszości niemieckiej. Chodziło o zapewnienie spokoju na zapleczu w trakcie mobilizacji do Wojska Polskiego Niemców, którzy mieli polskie obywatelstwo. Wielu młodych Niemców przekraczało latem 1939 roku nielegalnie granicę, uciekając do Rzeszy, co dezorganizowało polski plan mobilizacyjny. Ustawa o internowaniu osób godzących w bezpieczeństwo państwa przewidywała aresztowanie do miesiąca oraz do trzech miesięcy na podstawie dwóch nakazów: karno-administracyjnego i sądowego. Dla wzmocnienia tych zapisów

23 czerwca 1939 roku wprowadzono Ustawę o szczególnej odpowiedzialności karnej za zbiegostwo do nieprzyjaciela. Taki uciekinier mógł np. stracić swój majątek na rzecz skarbu państwa.

W sumie w początkach września 1939 roku internowano ok. 2–3 tysięcy Niemców, obywateli RP. W przedwojennym Poznaniu mieszkało ok. 6 tysięcy Niemców (na ponad 270 tys. poznańców), internowano ok. 50–100 z nich. Kilku zatrzymanych trafiło właśnie na Młyńską, resztę ewakuowano na wschód. Pociągi i linie kolejowe były bombardowane przez Luftwaffe – w wyniku tych nalotów wielu internowanych Niemców zginęło. Pierwszy niemiecki patrol wszedł do Poznania 10 września 1939 roku. Niemcy nawiązali kontakt z Ratajskim. Prezydent wydał odezwę do poznańców, w której oznajmił, że miasto zajął Wehrmacht. Postępowanie Ratajskiego względem internowanych Niemców zapobiegło masowym represjom, ale okupanci i tak wprowadzili terror. Pierwszą ofiarą Niemców był Leszek Kwaczewski, ekspedient mieszkający na Starym Rynku, rozstrzelany za posiadanie broni. Choć Kwaczewski padł ofiarą donosu, podczas rewizji znaleziono u niego jedynie bagnet.

Piotr Bojarski

Nenia – konspiratorka na wózku

Zielony teren przy skrzyżowaniu ulic Dąbrowskiego i Przybyszewskiego nosi od 2012 roku imię Ireny Bobowskiej, poznańskiej poetki. Rada Miasta Poznania nadała nazwę skwerowi dzięki inicjatywie Stowarzyszenia Przyjaciół Szkoły im. Dąbrówki, do której przed wojną chodziła Nenia.

Bobowska, nazywana przez rodzinę i znajomych „Nenią”, nie jest powszechnie znana w Poznaniu, a szkoda, bo ta młoda harcerka była wzorem postaw obywatelskich, niepospolitej aktywności społecznej, siły i niezłomności charakteru. Przede wszystkim jednak jest bohaterką Polskiego Państwa Podziemnego, która już w pierwszych tygodniach niemieckiej okupacji z własnej inicjatywy włączyła się w wir pracy konspiracyjnej, wydając podziemną gazetę. Nie przeszkodziło jej nawet to, że po przebytej w dzieciństwie chorobie Heinego-Medina jeździła na wózku inwalidzkim.

Irena Bobowska urodziła się 3 września 1920 roku w Poznaniu. Jej rodzina pielęgnowała wartości patriotyczne. Nenia już jako młoda dziewczyna angażowała się w działalność społeczną i charytatywną. Działała w harcerstwie, zorganizowała bibliotekę młodzieżową przy Towarzystwie Czytelni Ludowych na Osiedlu Warszawskim w Poznaniu, czytała dzieciom bajki, organizowała przedstawienia. Uczyła się w gimnazjum, a następnie liceum im. Dąbrówki w Poznaniu.

FOT. SZYMON MAZUR

Skwer Ireny „Neni” Bobowskiej

Wiosną 1939 roku, w obliczu narastającego zagrożenia wojną z Niemcami, Nenia zgłosiła się do oddziału „żywych torped”. Co prawda Marynarka Wojenna nie planowała sformowania takiej jednostki, nie było też w Polsce torped samobójczych, ale na fali patriotycznego entuzjazmu tysiące ludzi zgłaszało wojsku swoją wolę, by w razie potrzeby wykorzystano ich jako „kamikaze”. Wśród zgłaszających się była Nenia, która – gdy sprawa się wydała – wyjaśniła: „Nie mogę inaczej z moim kalectwem ojczyźnie się przysłużyć, zatem powzięłam wiadome już teraz rodzicom postanowienie, od którego nic już mnie nie odwiedzie”. Rekrutacja do „żywych torped” była akcją propagandowo-dezinformacyjną inspirowaną przez polski wywiad i na szczęście do

realizacji samobójczych misji bojowych nie doszło.

W chwili rozpoczęcia II wojny światowej rodzina Bobowskich mieszkała w niewielkim domu przy ul. Warszawskiej 116. Okupacja odebrała im wszystko, co mieli. Teodor, ojciec Neni, wzięty do niewoli przez Sowieców, zginął w kwietniu 1940 roku w Katyniu. Niemcy przejęli od matki Neni sklep z kapeluszami przy Starym Rynku i zaprzęgli ją, wraz z dziećmi, do pracy przymusowej. Tylko Nenię uznano w Arbeitsamcie za niezdolną do pracy z powodu kalectwa. Jednak niespożyta energia nie pozwoliła jej siedzieć beczynnie nawet w warunkach okupacji. Gdy tylko w Poznaniu i Wielkopolsce zaczęły tworzyć się pierwsze organizacje konspiracyjne, Nenia zaczęła szukać z nimi

kontaktu. Szybko nawiązała współpracę z podziemiem.

Już w listopadzie 1939 roku z jej inicjatywy zaczęła ukazywać się nielegalna gazeta „Pobudka”, będąca organem Wojskowej Organizacji Ziem Zachodnich. Redakcja pisma mieściła się na Jeźcach, przy ul. Poznańskiej 27. Nenia redagowała artykuły, pisała na maszynie, obsługiwała powielacz, zajmowała się też kolportażem, przewożąc egzemplarze pisma pod siedzeniem swojego wózka inwalidzkiego.

Być może w wyniku zdrady lub czyjejś niedyskrecji Niemcy wpadli na trop redakcji „Pobudki”. Irenę i trzech innych członków zespołu redakcyjnego aresztowano 20 czerwca 1940 roku. Nenia trafiła na przesłuchanie do siedziby gestapo w Domu Żołnierza, a potem do obozu karnego śledczego w Forcie VII. Udało się jej wysłać stamtąd kilka legalnych listów i wiele nielegalnych grypsów, w których prosiła o pomoc w postaci paczek dla siebie i współwięźniów. W listach nigdy nie skarżyła się na trudne warunki w celi.

W październiku 1940 roku została przewieziona do więzienia we Wronkach, gdzie przeżyła wiele upokorzeń i szykan. Niemcy nie wierzyli, że jest niepełnosprawna, i zarekwirowali jej wózek inwalidzki oraz szyny zakładane na nogi. Musiała się czołgać. W więzieniu panował głód i przenikliwe zimno, rozpowszechniło się robactwo, brud i choroby. Mimo tak trudnych warunków nie załamała się i za-

chowała godność. W więziennej celi pisała wiersze, z których kilka się zachowało. Niezapomniany jest szczególnie ten:

„...Bo ja się uczę największej sztuki życia:

Uśmiechać się zawsze i wszędzie

I bez rozpaczki znosić bóle,

I nie żałować tego, co przeszło,

I nie bać się tego, co będzie!”

Wiersz wyniosła w bucie zwolniona z więzienia we Wronkach Stanisława Kwiatkowska, ciotka Ireny Bobowskiej. W okresie okupacji hitlerowskiej zyskał on wielką popularność, trafił nawet do kobiet uwięzionych w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu. W kwietniu 1941 roku Nenię przewieziono z Wronek do więzienia w Berlinie-Spandau, a potem do szpitala więziennego w Berlinie-Alt Moabit, gdzie czekała na rozprawę sądową. Proces odbył się 12 sierpnia 1942 roku. Irenę Bobowską i dwóch jej współpracowników z redakcji „Pobudki” skazano na karę śmierci za przygotowywanie zdrady stanu. Wyrok wykonano 26 września 1942 roku w więzieniu Plötzensee w Berlinie. W 1999 roku Wydawnictwo Miejskie wydało książkę Stefani Tokarskiej-Kaszubowej pt. *Nenia*, z której korzystałem, pisząc artykuł. Wspomnień Stefani Tokarskiej można posłuchać także na stronie Poznańskiego Archiwum Historii Mówionej: historiamowiona.poznan.pl.

Szymon Mazur

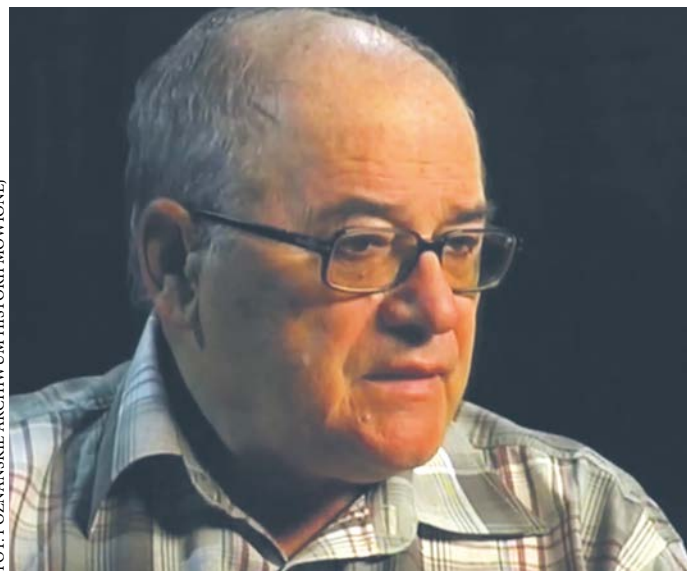
Zdzisław Rozwałak – pierwszy szef wielkopolskiej Solidarności

Ślusarz, który miał odwagę mówienia partyjnym prosto w oczy. W sierpniu 1980 roku poprowadził strajk w Poznańskiej Fabryce Maszyn Żniwnych. A potem wybrano go na pierwszego przewodniczącego Solidarności w województwie poznańskim.

Urodził się w 1943 roku. Po wojску podjął pracę w Fabryce Maszyn Żniwnych w Poznaniu. Szybko zdobył szacunek kolegów w pracy, bo miał – jak sam opowiadał – „nie-wyparzoną gębę” i wstawiał się za innymi w rozmowach z dyrekcją. W sierpniu 1980 roku zorganizował w fabryce strajk solidarnościowy z Gdańskiem. W uznaniu jego zasług podczas spotkania nad Maltą został

wybrany na przewodniczącego komitetu organizującego nowy związek zawodowy, a wreszcie – przewodniczącego Zarządu Regionu Wielkopolska NSZZ „Solidarność”. Wygrał wybory, bo wtedy „musiał być robotnik”, a on miał już za sobą legendę. Jako szef „S” uczestniczył m.in. w pracach nad pomnikiem Poznańskiego Czerwca w Poznaniu i w przygotowaniach do obchodów 25-lecia Czerwca 1956. W grudniu 1981 roku, w trakcie stanu wojennego, pod presją SB podpisał deklarację lojalności. Odwołał ją podczas spotkania z dziennikarzami zagranicznymi w hotelu Polonez, oświadczając, że podpisał ją pod przymusem. Zmarł w 2013 roku.

boj

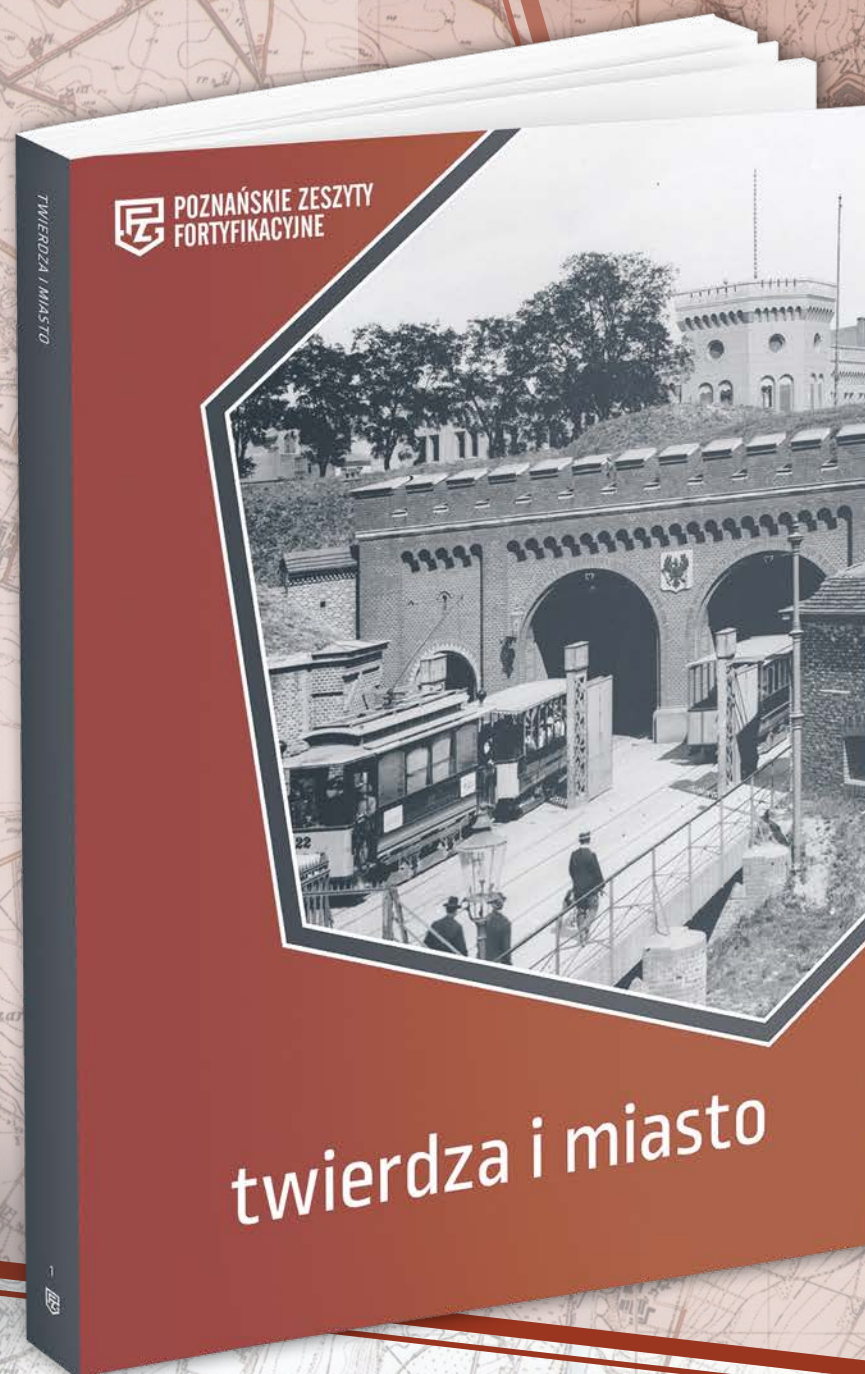
FOT. POZNAŃSKIE ARCHIWUM HISTORII MÓWIONEJ

Zdzisław Rozwałak

Poznańskie Archiwum Historii Mówionej (historiamowiona.poznan.pl) to rozmowy z poznaniakami i Wielkopolanami, którzy opowiadają o swoich przeżyciach. Są wśród nich uczestnicy takich wydarzeń jak Czerwiec 1956, ale też osoby, które na przykład chcą podzielić się wspomnieniami o tym, jak się żyło na podpoznańskiej wsi po zakończeniu II wojny albo na Ratajach w latach 70. W ten sposób, w żywym słowie, utrwalana jest pamięć o historii najnowszej i życiu codziennym w Poznaniu i regionie.

Odkrywamy tajemnice poznańskich fortów